

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Евелина Стайкова, Нов български университет,

професионално направление 3.3. Политически науки

за дисертационния труд

„Участието на жените в политиката и възходът на националпопулизма в европейските демокрации (1989 – 2019 г.)“

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“

по професионално направление 3.3. Политически науки“

с кандидат **Таня Георгиева Глухчева**

Представената дисертация на Таня Глухчева е под научното ръководство на проф. Румяна Коларова и е с обем от 175 страници, структурирани в увод, четири глави на изложението, заключение, библиографска справка. Първото впечатление от представеният текст е изборът на дипломантката да стесни заложеният в заглавието обхват на изследването до конкретиката на женското лидерство в националпопулистките партии. Този избор подвежда четящия в очакване на заключение, че вероятно сред причините за успехът на партиите от този спектър е именно женското лидерство. Това не е категорично верифицирано в настоящото изследване.

Трябва да се отбележи, обаче че авторката притежава силен усет към откриването на теми, които имат актуално, но и важно значение за съвременна Европа. Жените последователи, членове и лидери на популистки партии се превръщат в неочаквано нарастваща реалност, особено в Европа. Докато социалната и икономическата нестабилност създават несигурност, все повече жени избиратели са склонни да се доверят на обещанията на популистките партии, особено когато ги изразява жена лидер. Според неотдавнашни проучвания в Полша, Гърция, Унгария, Германия, Швеция и Франция все повече жени смятат, че крайно десните партии са правилното решение, когато става въпрос за възстановяване на баланса между социално-икономическото и политическото

недоволство. Именно в този контекст, Таня Глухчева поставя в своя текст въпроси за това каква е позицията на жените в политиката; защо сме свидетели на възход на националпопулизма; какъв е профилът на избирателите на тези партии и още много интересни други ракурси. Сполучливостта в маркиране на тези теми, обаче не навсякъде означава аналитично разгръщане в необходимата дълбочина. Така например профилът на избирателите на тези партии е обект на анализ едва в няколко страници (виж част 1.5 и 1.6), което не позволява да се разгърне сложният и донякъде противоречив профил на този избирател, който както и авторката отбелязва (вече) не се вписва в клишето и очакванията за него.

Изследването, обаче печели с добра структурна и теоретична обосновка. Първите две глави правят задоволителен преглед и опит за критичен прочит на наличното за (национал)популизма и лидерството. Позоваванията и работата с източниците демонстрира добро познаване на ключови теории и изследователи. Прави хубаво впечатление, че първата глава е рефлексивна спрямо основния обект на изследването. Третата глава е методологическа, тя дава обяснение за изборът за използваните подходи, но и легитимира начина на формулиране на определени заключения, които дипломантката прави. Може би изследването щеше да получи още по-голяма плътност, ако бяха мобилизирани инструментите на дискурс анализът на речи на партийните лидерки или контент анализа на партийните програми в техните мандати. Четвъртата глава е същинското изследване. Именно там то се разгръща в детайл и на практика прави представената дисертация изследване, което има научна стойност и е посветено на проблем с научно-приложно отношение.

Характерът на процедурата предполага да се отбележат препоръки и бележки към представеният текст. Постигнатите неща не са малко, но винаги има поле за надграждане. Първата бележка е свързана с представеният автореферат, който е малко хаотичен, не добре форматиран, с технически и пунктуационни грешки. Това би могло да се поправи и да се избегне оставянето на такъв отпечатък в историята на докторантката и самото изследване.

Вторият коментар е свързан с изследователският въпрос, който е формулиран като двутактов (*кое е общото и различното в шестте казуса, чрез които се анализира явлениято „жени лидери на крайнодесни (националпопулистки) партии? Кои са*

лидерските качества, обуславящи появата на все по-голям брой жени лидери на радикално-десни популистски партии в Европа?), и звучи по-скоро като изследователски задачи. Изследването щеше да спечели, ако имаше по-фокусиран изследователски въпрос.

Третата бележка е създаването на съдържание, което не е подкрепено и аргументирано с нужната научна дълбочина, а оставя с усещането, че е спонтанно авторово заключение. Това не означава, че не е възможно да има изключителен авторски принос, но той отново следва да се подкрепи с нужния инструментариум, върху който да се облекне дадено заключение. Такива са например авторските таблици в текста, на чията база авторката гради заключения (най-вече в глава 4). Как са избрани именно тези индикатори, а не други, на базата на какво се мери авторитаризма една или друга лидерка и т.н.

Последно в този регистър ще отбележа, че макар и доста изчистен, в текстът правят впечатление някои разминавания. Например на страница 29, по повод съдържанието в таблица 3, в бележка под линия, се споменава фигура 3, но такава в текста липсва.

Предложеният текст дава своя принос към нарастващия интерес и изследване както на популистките партии, така и на техните лидери. Изследването е оригинално. Формулирането му заслужава похвала. Макар да има моменти, в които авторката да поема по по-амбициозни изследователски посоки от необходимото, например да се опита да даде образ на избирателя на лидерките на националпопулистките партии, или да изгради на практика „психология на личността“ на жените лидерки от разглежданите случаи, с което да олекотява дълбочината на анализа, текстът е добронамерено и отговорно подготвен. За мен беше интересно и обогатяващо да го изчета.

Прави впечатление от представените данни за публикационна дейност на авторката, че част от идеите са апробирани сред по-широка аудитория.

Накрая бих искала да попитам дипломантката:

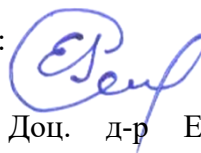
- Води ли женското лидерство до омекотяване на крайната десница или точно обратното?

- Дали женското лидерство в тези партии е отражение на подобрената равнопоставеност на жените в политиката и конкретно в тези партии; или е „маркетингов“ трик за разширяване на електората; или е резултат основно от индивидуалните лидерски качества на тези жени?

Въз основа на описаните характеристики на дисертационният труд на тема *„Участието на жените в политиката и възходът на националпопулизма в европейските демокрации (1989 – 2019 г.)“*, който притежава необходимите качества на едно научно изследване, както на базата и на останалите представени данни, препоръчвам комисията да присъди образователната и научната степен „доктор“ в направление 3.3. Политически науки на Таня Георгиева Глухчева.

София, 21.03.2025 г.

Подпис:

Доц. д-р Евелина Стайкова-Милева